

Van oogstregeling naar beheersregeling

J. van den Bos

Staatsbosbeheer, Afdeling Inrichting en Statistiek

De "Richtlijnen voor de bedrijfsregeling van bosbezit in Nederland", het z.g. "groene boekje" daterend van 1958 (?) is de laatste, althans samenvattende, publikatie in Nederland over bosinrichting. In de tijd die sindsdien is verstreken, is veel veranderd. Ook ten aanzien van het gebruik dat van de bos- en natuurterreinen wordt gemaakt. In het "groene boekje" worden vrijwel uitsluitend regels geformuleerd voor een zo goed mogelijke regeling van de houtoogst. In die delen van de wereld echter, waar zich een geweldig urbanisatieproces voltrekt, worden, aan zowel de bos-, als aan de andere natuurterreinen in toenemende mate ook andere eisen gesteld. Behalve op de eigenschap hout te produceren, wordt op een groot aantal andere eigenschappen van het bos een bewust beroep gedaan. De mens wil een veelzijdiger gebruik gaan maken van de bos- en natuurterreinen. Dit vooral, is de kern van de verandering. Vele van de eigenschappen en kwaliteiten die voor deze functies nodig zijn, zijn altijd al "van nature" aan deze terreinen verbonden geweest. Het beheer moet nu dusdanig geregeld worden, dat van deze kwaliteiten een zo goed mogelijk gebruik gemaakt kan worden. Hier begint een nieuw, nog slechts vaag verkend, werkterrein voor de inrichter. De bosinrichting evolueert naar inrichting van bos- en andere natuurterreinen, het bosbedrijfsplan wordt een, zeer veel meer omvattend, beheersplan.

Er is daarom een nieuwe bezinning nodig op het traditionele bosbouwvak "bosinrichting".

D. Burger Hzn. wees hierop reeds in 1965 in zijn "Open vragen en wensen" en drong aan op het formuleren van een nieuw inrichtingsvoorschrift. Een inrichter, die meewerkt aan het opstellen van een plan voor een veelzijdig beheer, slaagt daarin niet alleen op basis van kennis van houtteelt en bosinrichting. Hij moet daarnaast breed maatschappelijk georiënteerd zijn en een goed inzicht hebben in o.a. natuurbeheer, natuurwetenschappelijk beheer, recreatief beheer, landschappelijk beheer, pianologie, ruimtelijke ordening. (Uiteraard geldt dit in precies dezelfde mate voor de beheerder).

Bovendien verandert de betekenis van tijdens de opleiding bij het vak bosinrichting geleerde begrippen; of doordat de plaats ervan in het geheel sterk

is veranderd of doordat de definiëring ervan niet meer adequaat is.

Het op deze wijze signaleren van veranderende taken bij de inrichting is eenvoudig. Aantonen dat vroegere opvattingen nu niet meer waar zijn, evenzeer. Veel moeilijker is het, te formuleren hoe het dan nu allemaal wel moet. De noodzaak daartoe is echter dringend.

Immers het grote belang van een veelzijdig terreinbeheer als wezenlijk onderdeel van het totale milieubeheer is niet discutabel. De maatschappelijke vraag naar de functies van de door ons beheerde terreinen is enorm groot. Daarentegen zijn de middelen om aan deze vraag te voldoen gering. Dit geldt zowel voor overheids- als particuliere instellingen. Bovendien ontbreekt een concreet inzicht in wat precies die "maatschappelijke vraag" omvat. We zijn onvoldoende, althans op een concrete wijze, geïnformeerd over wat "de mensen" nu precies in en van de bosterreinen verwachten.

Daardoor zijn we in feite niet in staat het beheer op duidelijk geformuleerde doelstellingen te baseren. Tenslotte beschikken we niet, of nauwelijks, over methodieken met behulp waarvan we echte, of schijnbaar, tegenstrijdige belangen ten opzichte van elkaar kunnen wegen.

Het schrijven van een nieuw inrichtingsvoorschrift betekent het beantwoorden van deze, en nog vele andere, vragen. Een even noodzakelijk als moeilijk karwei. Het is alleen mogelijk als verschillende onderzoeksinstanties (bijv. Landbouwhogeschool, RIN, Bosbouwproefstation) en verschillende beheersdiensten hieraan gezamenlijk werken. Vooral fundamenteel, theoretisch, zou veel studie moeten worden verricht.

De artikelenserie in dit nummer van het Bosbouw Tijdschrift beoogt een eerste bijdrage te zijn tot een discussie hierover. In de verschillende artikelen wordt een, noodzakelijkerwijs globaal, overzicht gegeven van de werk- en denkwijze, zoals die op dit moment bij het Staatsbosbeheer ten aanzien van de inrichting bestaan. Het is niet meer dan het voorlopige resultaat van een aantal jaren moeizaam zoeken naar een nieuwe, vooral bredere, benaderingswijze van het vakgebied dat officieel nog altijd bosinrichting heet.